

Sloffe boudel met wat wind

Analyse van Lex: zo te zien is er juist een warmtefront gepasseerd of nog bezig te passeren met oplopende temperaturen en zeer dicht daarachter een occlusiefrent waarbij de temperatuur vermoedelijk weer wat daalt. Normalerweise zou dit nogal wat nattigheid en buiige wind meebrengen maar met zulke wijd uiteen liggende isobaren zal dit wel meevallen. Rustig weer dus met wat wind uit het Z tot ZW, B. 2/3. Met dit weer verdient geen enkele mulder ook maar iets. De H's liggen tamelijk ver weg en ook de L's bevinden zich nog op grote afstand. Als je de weerkaarten van de afgelopen 24 uur bekijkt dan verandert er op korte termijn niet veel. We kunnen wat bewolking verwachten maar ook opklaringen, wat later in de middag misschien een regenbuitje. Kortom geen lol aan.

Het KNMI vindt er dit van: *zaterdagochtend trekt de regen naar het noorden weg en breekt de zon soms door. Aan het eind van de middag en in de avond kan er lokaal lichte regen vallen. De temperatuur loopt flink op. In de middag wordt het 17°C in het zuidoosten en 14°C in het noorden van het land. Op de Waddeneilanden wordt het ongeveer 9°C. De zuidelijke wind is overwegend matig. (Bron: KNMI)*

Vragen over het huiswerk

Lezen H11: uitlezen

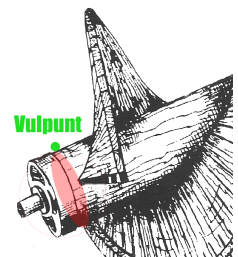
1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag verwachten bij een belaste en welke bij een onbelaste molen?
2. Noem een kenmerk van de tonmolen en welke molen is ermee uitgerust?
De vijzel in de tonmolen draait samen met de ton rond. Alle tjaskers zijn tonmolens.
3. Welke nadelen heeft een tonmolen t.o.v. een vijzel?
4. Hoe heten de onderdelen van de vijzel van boven naar onder met behuizing?
5. Waarom loopt de krimp bij een vijzelmolen altijd door het midden?
6. Waarom loopt de krimp bij een schepradmolen nooit door het midden?
7. Wat verstaat men onder het vulpunt en waar ligt dit vulpunt wil je het beste rendement bereiken?
8. Waar moet je op letten als je een tijd niet met de vijzel draait? Wat kun je eraan doen?
9. Een wachtdeur bij een schepradmolen scharniert meestal horizontaal. Hoe wordt voorkomen dat deze deur blijft openstaan als de molen stopt met malen?
10. Waarom wordt er meestal geen hangende wachtdeur gebruikt bij een schepradmolen?
11. Waarvoor dient de dubbele rij kammen die je soms bij de onderbonkelaar van een vijzelmolen ziet?
12. Waar zit het slagijzer, de spijkerband, de onderkroon met taats en de duig?
13. Hoe was het ook alweer? Er komt een donkere bui aandrijven en het lijkt erop dat hij binnen 10 minuten recht over komt. Wat ga je doen?
14. Wat is een molengang? Waarom komt deze in Groningen niet voor?
15. Waar dient een kroosrek voor?
16. Hoe kun je nog meer drijvend spul tegenhouden?
17. In het verleden was de poldermolenaar niet alleen molenaar maar vaak ook visser. Welke molenaar ving over het algemeen de meeste vis? Hoe werd dit opgelost?
18. **DZA:** iedereen krijgt een aantal briefjes met namen erop. Prik de briefjes op de juiste onderdelen.

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Lezen H11: uitlezen

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag verwachten bij een belaste en welke bij een onbelaste molen?
Doe alles er maar voor en hoop dat er wat gedraaid kan worden. Belast zal het wel niet willen.
2. Noem een kenmerk van de tonmolen en welke molen is ermee uitgerust?
De vijzel in de tonmolen draait samen met de ton rond. Alle tjaskers zijn tonmolens.
3. Welke nadelen heeft een tonmolen t.o.v. een vijzel?
Verhoudingsgewijs heeft een tonmolen een veel groter gewicht dan een vijzel omdat de ton ook meegedragen wordt. De tonmolen kan ook niet zo groot en lang worden uitgevoerd vanwege dat gewicht. Een vijzel draait in een vijzelkom en deze beweegt verder niet.
4. Hoe heten de onderdelen van de vijzel van boven naar onder met behuizing?
Van boven naar onder eerst de vijzelwiel, vijzelbalk, hals met schenen en het bovenkalf met halslager waarin hij draait, twee of driegangsvijzel, waterpeluw met waterlager en onderkalf. Het geheel draait in de vijzelkom.
5. Waarom loopt de krimp bij een vijzelmolen altijd door het midden?
De vijzel wordt direct door de koningspil aangedreven via het vijzelwiel en loopt dus door het hart van de molen. Ook bij twee vijzels zal het stortebed door het midden van de molen lopen.
6. Waarom loopt de krimp bij een scheprad molen nooit door het midden?
De koningspil drijft het verticaal draaiende waterwiel aan die aan de wateras zit. Het scheprad zit nog weer wat verder uit het midden aan deze as vast. Soms draait het scheprad zelfs buiten de molen.
7. Wat verstaat men onder het vulpunt en waar ligt dit vulpunt wil je het beste rendement bereiken?
Het vulpunt is het bovenste punt van de denkbeeldige cirkel rond de aanzet van de gangen en ligt idealiter iets onder het polderpeil.
8. Waar moet je op letten als je een tijd niet met de vijzel draait? Wat kun je eraan doen?
Een houten vijzel kan gaan doorhangen als hij een tijdje niet wordt gebruikt. Hierdoor kan hij gaan aanlopen in de kom. Zo af en toe een halve slag draaien voorkomt dit euvel.
9. Een wachtdeur bij een schepradmolen scharniert meestal vertikaal. Hoe wordt voorkomen dat deze deur blijft openstaan als de molen stopt met malen?
Aan de deur of op de krimp achter de deur wordt een klamp bevestigd zodat de deur niet helemaal open kan. Terugstromend water drukt de deur dan weer dicht.
10. Waarom wordt er meestal geen hangende wachtdeur gebruikt bij een schepradmolen?
Een hangende wachtdeur is vaak te zwaar om omhoog te drukken bij een scheprad. Een vijzel produceert veel meer water en kan daardoor meer druk uitoefenen en vaak ligt het stortebed van de vijzelmolen boven het boezempeil.

11. Waarvoor dient de dubbele rij kammen die je soms bij de onderbonkelaar van een vijzelmolen ziet?
Dit is voor licht en zwaar werk. De buitenrij is voor zwaar werk de binnenrij voor licht. De koningspil kan iets verschoven worden waardoor de onderbonkelaar de vijzel met twee verschillende snelheden kan aandrijven. Als de molen vrijloopt staat het waterwiel met de kammen precies tussen beide rijen kammen in.
12. Waar zit het slagijzer, de spijkerband, de onderkroon met taats en de duig?
Het slagijzer zit aan het begin van de schroefgang onder, de spijkerband loopt vanaf het slagijzer langs de schroefgang en houdt de duigen bij elkaar, de onderkroon met taats is het onderwater draaipunt en de duig is een onderdeel van de schroefgang.
13. Hoe was het ook alweer? Er komt een donkere bui aandrijven en het lijkt erop dat hij binnen 10 minuten recht over komt. Wat ga je doen?
Een donkere bui kan duiden op onweer en windstoten. Als je tijd genoeg hebt, afzeilen, roeketting en bliksembeveiliging erop en de teruglooppal. Bij te weinig tijd -NIET GOED OPGELET DUS- één zeil wegnemen en dit end boven zetten, teruglooppal bijzetten en roedeketting en bliksembeveiliging erop. Wachten tot het over is.
14. Wat is een molengang? Waarom komt deze in Groningen niet voor?
Een molengang is een serie molens die het water naar elkaar toe malen en zodoende steeds dieper kunnen uitslaan. Het is eigenlijk alleen gebruikt bij de diepe droogmakerijen in Noord-Holland. In Groningen werd er pas veel later begonnen met droogmalen en toen was de vijzel al gebruikelijk. Veel schepradmolens zijn vervijzeld waardoor er minder hoefden te worden gebouwd.
15. Waar dient een kroosrek voor?
Het kroosrek dient voor het tegenhouden van takken en waterplanten die in de molentocht drijven, zodat ze niet in de vijzel of het scheprad komen en daar voor beschadigingen of vastlopen zorgen.
16. Hoe kun je nog meer drijvend spul tegenhouden?
Een drijvende balk voor het kroosrek doet wonderen voor drijvende flesjes en andere ongerechtigheden. Zo af en toe even naar de kant schuiven en het water blijft redelijk schoon.
17. In het verleden was de poldermolenaar niet alleen molenaar maar vaak ook visser. Welke molenaar ving over het algemeen de meeste vis? Hoe werd dit opgelost?
Meestal ving de onderste molenaar de meeste vis, paling werd met fuiken gevangen. Om geschillen hierover te voorkomen werd er meestal gedeeld in de winst. De visserij maakte soms meer dan 50 % van de verdienste van de poldermolenaar uit. (aanbevolen om eens van Bicker Caarten "Molenleven in Rijnland" te lezen. Een boek uit 1946 nog met dubbele klinkers en andere oude spelling.)
18. **DZA**: iedereen krijgt een aantal briefjes met namen erop. Prik de briefjes op de juiste onderdelen.

